

LED NET - Inicijativa za kreiranje mreže za lokalni ekonomski razvoj u BiH

PLOD Centar za promociju lokalnog razvoja Bihac je u junu 2011. godine otpočeo sa provedbom projekta "LED NET - Inicijativa za kreiranje mreže za lokalni ekonomski razvoj u BiH", čiji je cilj povezivanje organizacija civilnog društva u BiH, razmjena znanja, kao i jačanje njihove uloge u procesu lokalnog i regionalnog ekonomskog razvoja, te unaprjeđenje suradnje između vladinog, nevladinog i privatnog sektora.

Ukupna vrijednost projekta je 259.620 EUR od čega Evropska unija financira 231.062 EUR u okviru instrumenta za pretprijetnu pomoć, IPA 2009. Projekt se provodi u suradnji sa drugim lokalnim nosiocima ekonomskog razvoja: Udruženjem za poduzetništvo i posao LiNK Mostar, Udruženjem Nezavisni biro za razvoj - NBR Gradačac, Udrugom poduzetnika i poslodavaca - UPIP Žepče i Centrom za razvoj Hercegovine (CHR) Trebinje koji su dana 09.09.2011.god potpisali Memorandum o razumijevanju kako bi formalno uspostavili mrežu za lokalni ekonomski razvoj u BiH.

LED NET je nastao kao odgovor na nedovoljnu uključenost civilnog sektora u proces provedbe socio-ekonomskih reformi u BiH, s ciljem da podrži i osnaži umrežavanje organizacija civilnog društva i njihov doprinos u oblasti lokalnog i regionalnog ekonomskog razvoja u BiH. Projektom će se osigurati dugoročna suradnja organizacija, kao i međusobna razmjena znanja i pozitivnih iskustava koja vodi ka jačanju lokalne ekonomije i stvaranju boljih uvjeta za ekonomski rast i razvoj poduzetništva.

Jaka mreža za ekonomski jake zajednice

U okviru projekta izvršena je analiza kapaciteta organizacija i uskoro će se krenuti s konkretnim aktivnostima njihova jačanja kroz ciklus obuka na temu: upravljanje ljudskim resursima, finansijski menadžment, efikasna administracija, strateško planiranje, monitoring i evaluacija i zagovaranje i umrežavanje.

U ovom broju donosimo:

1. LED NET
2. LED NET partneri
3. Projektne aktivnosti
4. Više o lokalnom ekonomskom razvoju

Projekat implementira:

Partneri na projektu:

Projekt financira Evropska unija

Nedavno je mreži pristupilo i 5 novih članica, koje su prepoznala značaj projekta, a to su: Razvojna agencija Žepče, Udrženje "Bosper" Tuzla, Udruženje građana "Oaza" Trebinje, Lokalna razvojna agencija LDA "Progres" Posušje i Udruženje za razvoj i izgradnju lokalnih kapaciteta „BK 2001“ Bosanska Krupa.

Ovim LED NET projekt jača mrežu nevladinih organizacija koje će intenzivnije učestvovati u procesu lokalnog/regionalnog ekonomskog razvoja u BiH kroz dijalog sa vladinim i privatnim sektorom.

Rezultati projekta obuhvataju: izgradnju ljudskih kapaciteta organizacija; razmjenu minimum pet pozitivnih iskustava koja će rezultirati kreiranjem pet razvojnih projekata za primjenu u minimum pet lokalnih zajednica, a putem udruživanja organizacije civilnog društva će utjecati na kreiranje minimum deset mjera i politika za lokalni/regionalni ekonomski razvoj u BiH.

Ciljna skupina projekta su organizacije civilnog društva, svi nivoi vlasti u BiH (primarno općine Bihać, Gradačac, Mostar, Trebinje i Žepče), te svi ostali akteri koji učestvuju u procesu lokalnog/regionalnog ekonomskog razvoja u područjima na koje se projekt fokusira, a naročito mala i srednja poduzeća, obrazovne institucije, te zajednice u cjelini u kojima će se poboljšati kvaliteta života kao rezultat jačanja lokalne ekonomije.

Kada je u pitanju razmjena uspješnih projekata konkretni primjeri uključuju: Udruga poduzetnika i poslodavaca Žepče (UPIP Žepče) provodi projekte za razvoj agrobiznisa i ruralnog razvoja, i objedinjuje „Poslovni inkubator“, „Agroinkubator“ i „Ogledno dobro“, koji služe kao infrastrukturna podrška razvoju MSP sektora i sektora agrobiznisa. Primjer Žepča i dobru praksu UPIP-a mogle bi primijeniti i druge sredine u BiH. LINK Mostar uspješno vodi kreditno-garancijski fond (KGF) i ima

iskustvo u uvezivanju poduzeća po uzoru na europska udruženja. Nezavisni biro za razvoj Gradačac uspješno vodi Razvojno-preduzetnički centar/Inkubator i Centar za razvoj preduzetništva, inovacija i tržišta. NVO CRH je, između ostalog, učestvovao u formiranju Asocijacije ekonomskog razvoja REDAH Mostar koja je finansirana od strane EU RED projekta, odnosno Evropske unije, a pojedinci iz CRH učestvuju u radu institucija ove Asocijacije. PLOD Centar Bihać realizira uspješne projekte jačanja apsorpcionih kapaciteta lokalne zajednice kroz implementaciju i suimplementaciju 4 EU projekata, putem kojih doprinosi jačanju konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, te razvoju poljoprivrede i turizma. Zajedno LED NET mreža ima znanje, iskustvo, projekte i ljudske resurse sposobne da dobre prakse primijene u drugim sredinama. Vrijednost projekta se ogleda u jačanju suradnje organizacija civilnog društva i lokalnih zajednica kroz razmjenu znanja i dobrih praksi i projekata.

LED NET projekt obuhvata organizacije civilnog društva koje imaju izvanredne reference i rezultate. Svi u svom domenu daju odličan rezultat, a svrha ovog udruživanja jest dalje osnaživanje, dok je zajednički cilj pomoći lokalnim vlastima da uvide prednosti suradnje s nevladinim sektorom i da ga prihvate kao partnere u lokalnom ekonomskom razvoju.

NVO sektor je lokalnim vlastima oslonac i partner u ispunjavanju zahtjeva brzog i dinamičnog razvoja gdje kroz realizaciju projekta koji su se pokazali uspješnim u drugim sredinama, NVO sektor može pomoći vladinom da zajedno kreiraju politike razvoja i kroz to partnerstvo uvedu evropske standarde. LED NET mreža zastupa principe europske prakse i nudi projekte koji će doprinijeti jačanju poslovnog okruženja i boljitku za stanovništvo lokalnih zajednica.

Projekt implementira:

Partneri na projektu:

LED NET partneri

NVO CRH Trebinje

NVO "Centar za razvoj Hercegovine" (CRH) je nezavisna, neprofitna i nevladina organizacija osnovana u oktobru 2003. godine u Trebinju radi razvijanja ideja i inicijativa koje vode održivom razvoju. CRH se odredio za stvaranje neophodnih uslova za privredni razvoj regije, jačanju kapaciteta lokalnih zajednica, njihovom uvezivanju na svim nivoima i to sprovođenjem i razvojem međunarodnih i domaćih projekata.

Organizacija je usmjerena na podizanje nivoa kvaliteta življenja harmonizacijom prirodnih resursa i kapaciteta lokalne zajednice i regiona. Strategija ove organizacije je sadržana u kordinaciji uravnoteženog razvoja prvog sektora (privatna preduzeća i izvori finansiranja), drugog sektora (organi vlasti) i trećeg sektora (samoorganizovani i povezani građani) koji će se sprovesti uz poštovanje svih osobnosti. Politika se ogleda u povezivanju učesnika u kreiranja održivih zajednica i stvaranju mreže NVO iz ove oblasti.

Cilj CRH je uspostavljanje ekološki uravnoteženih i ekonomski održivih poslovnih sistema. Fokus njihovog rada su nerazvijene seoske zajednice u kojima uoče mogućnost održivog razvoja.

LiNK Mostar

Udruženje za poduzetništvo i posao LiNK Mostar osnovano je 2001. godine uz podršku projekta talijanske NVO COSPE. Stoga je u ovom Udruženju, od samog početka apliciran model rada po uzoru na napredna europska udruženja za razvoj poduzetništva. Osnovni cilj djelovanja Udruženja je podržati razvoj i osnivanje proizvodnih i kvalificiranih uslužnih poduzeća na području Hercegovine. Trenutno Udruženje broji 283 člana od koji je najveći broj samostalnih poduzetnika, mikro i malih poduzeća.

U svom radu Udruženje LiNK se oslanja na Centar usluga, koji pruža poslovno-savjetodavne usluge svojim korisnicima. Unutrašnja organizacija, tehnički i ljudski resursi su uređeni po zahtjevima brzog i dinamičnog razvoja, uz stalnu brigu za očuvanje i unaprjeđenje kvaliteta implementiranih projekata i usluga. LiNK, Udruženje poduzetnika i Centar usluga, nastoje biti pokretači lokalnog ekonomskog razvoja, putem udruživanja, zastupanja interesa poduzeća i poduzetnika, kao i ponude kvalificiranih usluga.

NBR Gradačac

Udruženje Nezavisni biro za razvoj (NBR) je, kao nevladina organizacija, formiran od strane raseljenih Modričana, u Gradačcu, a od 13. februara 2006. godine NBR je registriran na nivou BiH. Trenutno, NBR djeluje kroz rad 2 sjedišta, u Gradačcu i Modriči, odnosno 3 odjela, i to:

1. Razvojno-preduzetnički centar/Inkubator: glavni klijenti MSP-i, organizacije/institucije koje se bave razvojem preduzetništva. Zadatak Odjela je stvaranje povoljnog/inovativnog poslovnog okruženja.
2. Centar za razvoj preduzetništva, inovacija i tržišta: glavni klijenti su općine i ostale organizacije koje se bave razvojnim projektima čiji proizvodi bi trebalo da budu zajednički razvojni planovi/projekti.
3. Finansijsko-administrativni odjel: finansijsko-administrativno upravljanje projektima i servisiranje ostalih potreba NBR-a.

Od početka djelovanja NBR je nastojao izgraditi istinsko partnerstvo sva tri sektora. Takvo opredjeljenje je prepoznato i podržavano od strane stranih i lokalnih donatora. Taj pristup se najzornije ogleda kroz uspostavu prvog poslovnih inkubatora u BiH, u

Projekt implementira:

Partneri na projektu:

Projekt financira Evropska unija

Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost PLOD Centra i partnera ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.

Gradačcu 1998. godine i drugog inkubatora koji je započeo sa radom februara 2002. godine u Modriči.

Danas, u Modriči, NBR raspolaže sa 6 objekata i pripadajućim zemljištem. Posebno je važno što je time obezbijeden neograničeni broj ciklusa inkubiranja MSP, čime je uklonjena opasnost od realnog gašenja RPC/Inkubatora i jednog od važnih faktora održivosti te djelatnosti ali i Organizacije u cjelini.

Tokom proteklog perioda, NBR je implementirao 25 projekata od kojih su 4 bila partnerska sa međunarodnim donatorkim organizacijama (IRC, CARE, UMCOR i Mercy Corps).

PLOD Centar Bihać

Centar za promociju lokalnog razvoja je organizacija osnovana 2007. godine s ciljem da doprinese bržem i efikasnijem razvoju i stvaranju boljeg poslovnog okruženja na području općine Bihać i USK. Cilj ostvaruje kreiranjem i implementiranjem razvojnih projekata, te pružanjem stručne podrške svim učesnicima u procesu razvoja.

Provodeći razvojne projekte, PLOD Centar je uspostavio aktivnu suradnju sa Delegacijom Evropske unije u BiH, Američkom agencijom za međunarodni razvoj (USAID), Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP), konzularno-diplomatskim predstavništvima, te drugim organizacijama unutar i van BiH koje djeluju u oblasti lokalnog i regionalnog ekonomskog razvoja.

Misija PLOD Centra je doprinijeti boljem ekonomskom performansu Sjeverozapadne regije BiH u procesu evropskih integracija i podizanju kvaliteta života na cijelom njenom području putem realizacije aktivnosti usmjerenih ka institucionalnom razvoju i jačanju apsorpcionih kapaciteta lokalne zajednice, kao i kroz stvaranje boljeg poslovnog okruženja i razvoj

konkurentnosti malih i srednjih poduzeća.

PLOD Centar trenutno, u saradnji s Općinom Bihać i drugim partnerima iz BiH i Hrvatske, implementira četiri projekta financirana od strane EU-a, gdje su dva namjenjena razvoju NP Una, a dva razvoju MSP sektora.

Također, PLOD Centar, kao lokalni partner, učestvuje u implementaciji USAID-Sida FIRMA projekta čiji je cilj podrška održivom ekonomskom rastu, zapošljavanju i povećanju prihoda domaćinstava u Bosni i Hercegovini.

UIP Žepče

Udruženje poduzetnika i poslodavaca Žepče (UIP Žepče) je osnovana 1999. godine, kao nevladina organizacija. Od svog osnutka pa do danas UIP Žepče kontinuirano radi na poboljšanju uvjeta života i poslovanja kako u općini Žepče, tako i u regiji Centralna Bosna.

Aktivnosti UIP-a su usmjerene na pružanje tehničke pomoći poduzećima MSP sektora, obrtima, socijalno uključivanje fizičkih lica vezanim za socijalno poduzetništvo, razvoj agrobiznisa i ruralni razvoj, razvoj infrastrukture-poslovni inkubator, agroinkubator, uspostava mašinskog prstena za agrobiznis i održavanje edukativnih radionica.

UIP Žepče u svom sastavu objedinjuje „Poslovni inkubator“, „Agroinkubator“ i „Ogledno dobro“, koji služe kao infrastrukturna podrška razvoju MSP sektora i sektora agrobiznisa. Administrativnu i tehničku podršku korisnicima poslovnog inkubatora pruža menadžment UIP-a Žepče. Način na koji UIP Žepče vodi „Poslovni inkubator“ i „Agroinkubator“ predstavlja primjere dobre prakse koji su polučili vrlo dobre rezultate. Organiziranje poslovanja na način

Projekt implementira:

Partneri na projektu:

povezivanja, umrežavanja i djelovanja u partnerstvu omogućio je razvoj MSP-a, obrta, zadruga i udruženja, primjenu novih tehnologija, te uspostavu suradnje sa relevantnim institucijama vlasti i različitim naučno-istraživačkim institucijama. Okupljanjem aktera iz MSP sektora i sektora agrobiznisa

omogućen je snažniji utjecaj poslovnih subjekata na razvoj poslovne infrastrukture i ekonomskih aktivnosti, transfer tehnologija i znanja, povezivanje sa sličnim organizacijama u inozemstvu, te razmjenu iskustava i primjera dobre prakse, donošenje sektorskih javnih politika i jačanja gospodarstva.

Projektne aktivnosti

1. Potpisan Memorandum o razumijevanju između projektnih partnera

LED NET mreža je formalno uspostavljena 09.09.2011. godine kad je potpisan Memorandum o razumijevanju svih projektnih partnera: Centar za promociju lokalnog razvoja PLOD Bihać, Udruženje za poduzetništvo i posao LINK Mostar, Udruženje Nezavisni biro za razvoj-NBR Gradačac, Udruga poduzetnika i poslodavaca – UPIP Žepče i Centar za razvoj Hercegovine (CHR) Trebinje.

2. Organizirana konferencija „Uloga organizacija civilnog društva i mreže za lokalni ekonomski razvoj u BiH u procesu lokalnog/regionalnog ekonomskog razvoja“

U Bihaću je 20.10.2011. godine održana konferencija u okviru projekta “Inicijativa za kreiranje mreže za lokalni ekonomski razvoj u BiH”, kojom se projekt predstavio široj zajednici, kao i pozitivne prakse, koje će se putem projekta razmijeniti, a koje su važne za jačanje lokalne ekonomije.

Konferencija u Bihaću

Projekt implementira:

Partneri na projektu:

Projekt financira Evropska unija

Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost PLOD Centra i partnera ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.

Konferenciji je prisustvovalo više od 50 učesnika među kojima su bili svi projektni partneri, te predstavnici privatnog, vladinog i nevladinog sektora.

U uvodnom dijelu prisutnima se obratio gosp. Džemal Hodžić – task menadžer iz Delegacije Evropske unije u BiH koji je izrazio podršku projektu, te istakao važnost uloge organizacija civilnog društva u procesu socio-ekonomске reforme. Pored projektnih partnera (NBR Gradačac, LINK Mostar, UPIP Žepče i CRH Trebinje), koji su izložili svoje uspješne projekte, o uspješnoj

suradnji sa PLOD Centrom govorili su i gđa. Zilha Jusić, direktorica Kostel Commerce-a, gosp. Smail Toromanović, direktor Poljoprivrednog zavoda Unsko-sanskog kantona, kao i gosp. Nijaz Lipovača, šef Službe za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj u Općini Bihać.

Tokom konferencije razvijen je pozitivan dijalog između sva tri sektora društva gdje su predstavnici privatnog i vladinog sektora uvidjeli ulogu LED NET mreže u procesu jačanja konkurentnosti MSP-a i procesu lokalnog ekonomskog razvoja.

Okrugli sto u Žepču

Okrugli sto LED NET u Tuzli

Okrugli sto LED NET u Mostaru

Okrugli sto u Trebinju

Projekt implementira:

Partneri na projektu:

Predstavnici privatnog sektora su bili ohrabreni primjerom pozitivnih iskustava, kao što su KGF, poslovni inkubator, agroinkubator itd., a koji predstavljaju instrumente za razvoj MSP sektora, te su izrazili spremnost za suradnju sa LED NET mrežom.

Promocija projekta upriličena i u: Mostaru, Trebinju, Tuzli i Žepču

U Trebinju je 04.11. 2011. godine održan okrugli sto na temu veće uključenosti civilnog sektora u proces provođenja socio - ekonomskih reformi u BiH, a u sklopu projekta pod nazivom „Inicijativa za kreiranje mreže za lokalni i ekonomski razvoj u BiH“.

Okrugli stolovi su održani i u Tuzli i Mostaru 25.10.2011., te 08.11.2011. u Žepču.

3. Procjena kapaciteta organizacija civilnog društva

U okviru projekta izvršena je analiza kapaciteta organizacija i uskoro će se krenuti s konkretnim aktivnostima njihova jačanja kroz ciklus obuka na temu: upravljanje ljudskim resursima, financijski menadžment, efikasna administracija, strateško planiranje i monitoring i evaluacija.

4. Proširenje LED NET mreže

Nedavno je mreži pristupilo i 5 novih članica, koje su prepoznala značaj projekta, a to su: Razvojna agencija Žepče, Udrženje "Bosper" Tuzla, Udruženje građana "Oaza" Trebinje, Lokalna razvojna agencija LDA "Progres" Posušje i Udruženje za razvoj i izgradnju lokalnih kapaciteta „BK 2001“ Bosanska Krupa.

Potpisivanje MoU Bihac

Projekt implementira:

Partneri na projektu:

Projekt financira Evropska unija

Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost PLOD Centra i partnera ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.

Više o lokalnom ekonomskom razvoju

Lokalni ekonomski razvoj je proces putem kojeg akteri u okviru gradova rade zajedno sa partnerima iz javnosti, poslovnog i nevladinog sektora sa ciljem stvaranja boljih uvjeta za ekonomski rast i stvaranje radnih mjesta. Putem ovog procesa oni uspostavljaju i održavaju dinamičku poduzetničku kulturu i stvaraju novu zajednicu i poslovno blagostanje u cilju poboljšanja kvalitete života za sve građane. Lokalni ekonomski razvoj znači direktno raditi na izgradnji ekonomske konkurencije lokalnog područja u cilju poboljšanja njegove ekonomske budućnosti. Od ključne važnosti je davanje prioriteta lokalnoj privredi i povećanju konkurencije, budući da uspjeh zajednica danas ovisi o njihovoj prilagodljivosti na tržišno okruženje koje se sve brže mijenja. Da bi se izgradila konkurencija svaka zajednica treba da shvati i da radi na svojim vlastitim jakim stranama, slabostima, prilikama i opasnostima da bi učinila svoje lokalno područje atraktivnim za poslovanje, nove radnike i pružanje potpore institucijama

Ključni faktori za lokalni ekonomski razvoj

Lokalni ekonomski razvoj zavisi od uspjeha zajedničkih akcija javnog (vladinog), poslovnog (privatnog) i nevladinog (NVO) sektora. Zajednica počinje proces strateškog planiranja identificiranjem ljudi, javnih institucija, poslovnih djelatnosti i industrijskih grana, građanskih organizacija, privatnih profesionalnih organizacija, ekspertnih tijela i institucija za obuku, i drugih grupa sa zajedničkim interesima za lokalnu privredu.

Glavni temelj strateškog procesa čine vještine i resursi koje svaka grupa zainteresiranih strana donosi u proces. Uspostavljanje odnosa i struktura koje u potpunosti angažiraju zainteresirane strane u proces vodi do korisnog, dugoročnog, formalnog javnog / privatnog / nevladinog partnerstva kroz pružanje savjeta, potpore i resursa koji omogućava lokalnom poslovanju da se

razvija te omogućava povoljno poslovno okruženje s lokalnim upravama (**Priručnik LER; Odjel za urbani razvoj; Svjetska banka; Washington, DC, 2009.**)

Lokalna razvojna agencija: organizacija koja podržava i kreira široku mrežu kako bi katalizirala razvoj. Neki od temeljnih zadataka agencije su da doprinese:

- stvaranju novih radnih mjesta
- pruži podršku malim i srednjim poduzećima i promovira ih
- poboljšanju privrede i unaprijeđenju teritorijalnog marketinga
- promociji slobodnog tržišnog natjecanja između poduzeća
- kreiranju alata za privredni razvoj
- razvoju suradnje između sva tri sektora društva

KONTAKT:

Centar za promociju lokalnog razvoja - PLOD Centar
 Ul. Muhsina Rizvića br.11, 77 000 Bihać, Bosna i Hercegovina, Tel./Fax. +387 37 220 690
 E-mail: plod@plod.ba
www.plod.ba

